

عوامل مؤثر در انتشار بیماری

مرغداری ها عوامل عفونی بسیاری نظیر ویروس ها، مایکوپلاسماها، باکتری ها و انگل ها مواجه هستند. گسترش وسیع این عوامل، توانایی آنها برای زنده ماندن و این حقیقت که مرغ و بوقلمون به آسانی به بسیاری از آنها آلوده می گردند، همگی نشانگر آن است که اهمیت آنها در مرغداری ها نباید دست کم گرفته شود. برای انتقال یک عامل عفونی ضروری است که آن عامل توسط یک پرنده دفع شده، به پرنده دیگر انتقال یافته و سپس وارد بدن آن شود. برای کنترل بیماری، این انتقال باید متوقف گردد. در برخی موارد لازم نیست مخزن بیماری، مرغ یا بوقلمون دیگری باشد. در مورد بیماری های ویروسی نظیر بیماری نیوکاسل یا آنفلوآنزا، مخزن بیماری ممکن است پرندگان وحشی باشند. اهمیت طوطی ها به عنوان مخازن بیماری نیوکاسل و پرندگان آبی به عنوان مخزن آنفلوآنزا به خوبی مشخص شده است. موش های صحرایی (وگربه ها!) سال هاست به عنوان مخزن پاستورلا که عامل وبای طیور است شناخته شده اند. اگر مخازن توجه شود، می توان دید که چطور اقدامات کنترلی با موفقیت، عملی می شوند. کنترل تجارت طوطی ها و توجه به قرنطینه هنگام ورود به یک کشور، یک اقدام کنترلی اصولی علیه بیماری نیوکاسل است. همچنین ریشه کنی جمعیت موش ها و موش های صحرایی از یک مزرعه و مناطق مجاور آن، به ترتیب روش های اصولی در کنترل سالمونلوز ناشی از سالمونلا انترتیدیس و وبای طیور می باشند. سترون کردن کامل فرآورده های طیور که در جیره غذایی گله ها استفاده می شود، روش دیگر کنترل انتقال سالمونلا انترتیدیس در بین گله ها است. انتشار آسان عامل بیماری در یک گله، از طریق تماس نزدیک طیور به یکدیگر در یک سالن و نزدیکی سالن ها در یک مزرعه بیشتر فراهم می گردد. بدیهی است در صورتی که در یک منطقه ویژه جغرافیایی، تراکم مزارع طیور زیاد باشد، احتمال انتشار بیماری در بین آنها بیشتر است. اگر ترشحات آلوده به عامل بیماری به آسانی وارد بدن طیور دیگری شود، بیماری آسان تر انتشار می یابد. بنابراین، ظروف آب آشامیدنی که آب آنها به آسانی می تواند با ترشحات بینی و چشم آلوده گردد، در مقایسه با آبخوری پستانکی انتقال بیماری را به نسبت بیشتری تسهیل می کند. در صورتی که ترشحات آلوده به عامل بیماری، به طور وسیع به وسیله انسان پخش شود، انتشار بیماری ناشی از آن عامل سریع تر خواهد بود؛ مثال خوبی در این مورد، انتشار سریع مایکوپلاسما سموز بر اثر تلقیح مصنوعی در بوقلمون ها می باشد. اگر مدفوع حاوی عامل بیماری به وسیله افراد بر روی تخم مرغ ها پخش شده باشد، آن افراد به طور غیرعمد و ندانسته در انتشار وسیع بیماری نقش خواهند داشت. معمولاً قسمتی از بدن که از آن یک عامل عفونی (میکروارگانیزم) بیرون می آید، همان راهی است که از طریق آن، وارد بدن پرنده دیگری شود. بنابراین، عوامل عفونی که مربوط به بیماری های تنفسی هستند، معمولاً از راه تنفس خارج شده و سپس به وسیله پرنده گیرنده استنشاق می شوند؛ در حالی که عواملی که مربوط به بیماری های روده ای هستند، معمولاً در مدفوع دفع شده و توسط پرنده گیرنده، بلعیده می شوند. با اقدامات مدیریتی می توان بر وسعت انتشار بیماری تأثیر گذاشت. بنابراین، تغذیه طیور در کف بستر، می تواند انتشار یک بیماری روده ای نظیر کوکسیدیوز را سرعت بخشد و از طرفی تهویه نامناسب نیز چه بسا، تأثیر مشابهی را بر روی بیماری های تنفسی نظیر مایکوپلاسما سموز داشته باشد. در بسیاری از بیماری ها ممکن است تعداد زیادی میکروب در یک روز توسط پرنده مبتلا یا آلوده (قبل از نشان دادن نشانه های بیماری) دفع شود. این موضوع، انتشار بیماری را شدیداً تسهیل می کند زیرا پرنده به ظاهر سالم در اطراف گله حرکت کرده، میکروب ها را دفع می کند؛ در حالی که پرنده ای که بیمار است به زمین افتاده و خطر کمتری برای پرنده های دیگر گله دارد. این وضعیت در مزارع اصلاح نژاد بوقلمون اهمیت زیادی دارد زیرا، در مورد شیوع مایکوپلاسما سموز، بوقلمون نر ممکن است مایکوپلاسما را در مایع منی برای مدتی قبل از اینکه بیماری ظاهر شود دفع کند. در این مدت، مایع منی آنها برای تلقیح مصنوعی استفاده شده و در نتیجه بوقلمون ها را در مزارع متعدد آلوده می کند. مدت زمانی که عامل ایجاد بیماری دفع می شود میزان انتشار بیماری را نیز تحت تأثیر قرار

می دهد. ارگانیزی که ماه ها دفع می شود، نسبت به عاملی که فقط به مدت چند روز محدود دفع می شود، طیور بیشتری را آلوده می کند. بقاء یا قدرت زنده ماندن میکروارگانیسم پس از دفع نیز امکان آلوده کردن طیور دیگر را تحت تأثیر قرار می دهد. بنابراین، عواملی نظیر دما و رطوبت هوا، بر توان عفونت زایی ذرات آلوده که همراه عطسه از دستگاه تنفس طیور بیمار خارج می شوند، در پرندگان دیگر به شدت تأثیر دارند. در نتیجه، ویروس های تنفسی در هوای سرد و مرطوب نسبت به هوای گرم و خشک به مدت بیشتری زنده می مانند. بنابراین قوی ترین عامل بیماری زا، آن عاملی است که احتمال ماندگاری آن زیاد است؛ در نتیجه این عامل در محیط مناسب که حاوی میزبان های بالقوه متعددی است به تعداد زیاد دفع می شود. با درک اینکه یک بیماری چگونه گسترش می یابد، می توان اقدامات مدیریتی را برای محدود ساختن گسترش بیماری و بهبود وضعیت و سلامتی و بهداشت گله ها اتخاذ کرد.

پایان

مترجم: دکتر غلامرضا مؤذنی جولا
دکتر منصور بنانی

شماره تماس با مرکز: تلفن: ۰۱۷۱-۲۲۴۹۱۲۹ - تلفکس: ۰۱۷۱-۲۲۶۸۱۴۲ - همراه: ۰۹۱۱۷۱۸۸۶۲

۰۹۱۱۷۱۸۸۶۲ - ۰۱۷۱-۲۲۶۸۱۴۲ - ۲۲۴۹۱۲۹

www.Bankpoultry.com

مرکز مشاوره تخصصی طیور